

חנתי בהם. עברתי כרחוב, ופתאום ניגש אלי אחד הפועלים שעבדו בבית מספר 41 ושאל אותי: "אולי יש לך שתי ל"י?" בגלל שעבדתי הרבה זמן בסעד, אני רגילה לשמוע בקשות כאלה. אז שאלתי אותו: "למה אתה לא הולך ללישכת הסעד?"

אבל אז ראיתי שמשהו לא בסדר איתו. נתתי לו שתי ל"י, ושאלתי: "מה אתה עושה פה?"

הוא ענה לי: "הוא מרביץ ל"י. זה היה כל כך מעורר רחמים, שהזמנתי אותו אלי לאכול ארוחתצהריים."

"פתאום נכנס קלמן לבית, והתחיל לצעוק עלי למה אני מעסיקה את הפועלים שלו. כל כך התרגזתי, שאמרתי לו: "אם אתה לא יוצא מפה תיכף ומייד, אני שופכת את הסיר עם האוכל על הראש שלך." הוא שתק והסתלק.

ופעם אחרת הרגשתי לא טוב בלילה. אני סובלת מטרומוכזה, אז בעלי לקח אותי לעזרה ראשונה. זה היה בתשע ב"ע. כשעברנו ליד הבית של קלמן, ראיתי נוסעים מלאה אבנים, והחולים עמדו ופרקו בשרשרת את האבנים ממנה. לא רק אני אלא גם כל השכנים מוזעזעים ממה שקורה פה. לא פעם שואלים אותי אנשים שגרים כאן עד מתי תימשך הוועיה הזאת. משהו אפילו הודיע למשרד הבריאות, אבל שום דבר לא השתנה. עד כאן, סיפורה של השכנה.

כוויות,

מכות, אימים

הפועלים העובדים בבתי הסמך כים יודעים לספר, ששום מוגראוויר אינו משכנע את קלמן מלהפסיק את תהי

חוליריח
העובד
בבניית הווילה של מנהל המוסד נח
לרגע מעבודתו, כשהוא מוחה את זיעתו.

מונחה ליגע

ליך הריפוי של חוליריח, באמצעות בניית ביתו הפרטי.

"ראיתי אותם עובדים בשלג" סיפר אחד. "כשאני פועל גורמלי לא יצא לעבודה." העיד אחד השכנים: "באותו יום שלישי שירד שלג הייתי פה. בבית של קלמן עבדו עשרה חולים בפניו השלג מהגג ומהחצר."

זה עכשיו, בחורף, בקיץ, למשל, הוא סגר להם את המיים. הם הרי לא מבחירי נים בין טוב לרע, אז הם היו שותים מהחביות של מיים וזה מיים מלוכלכים. אז הוא לא נתן להם בכלל לשתות. "מערכת בטון לא היה לו בכלל, החור לים היו עושים את כל העבודה לבד. רק פועל-בניין יכול להבין איזו עבודת פרך זאת."

"וכשהובילו זפת, ראיתי שאחד הפועל לים מרים את שולי המכנסיים. שאלתי אר: תו למה, אז הוא אמר: "אני מפחד שירי ביץ לי אם אני אלכלך את המכנסיים."

(המשך ממעמד 23)

שני נמצא בבנייה. שם, הוא יודע, יקבל סיגריה טובה, כוס קפה, קצת אוכל, וקצת כסף, אותו הוא עושה במספחת מוזהמת ומחביאה במכנסיו.

"יצחק, אתה אוהב לעבוד?"

הקמטים בפניו מתעמקים, והמבט המורכב, השוכן דרך קבע בעיניו, מעמיק: "כן." הוא אומר. "עבודה זה דבר טוב. אבל למה הוא לא משלם לנו בשביל ה"עבודה שלנו? אולי פעם אני אצא החוצה, אולי תהיה לי אשה ואני ארצה בית — אז לא יהיה לי כסף. וגם העבודה הזאת קשה. אני רוצה לעבוד בגנות."

הבעה

מעוררת רחמים

הוא פושט את זרועותיו הדקות: "אין לי כוח, לפעמים הוא נותן לנו לחשוב אבנים ואני מרגיש שאין לי יותר כוח ברגליים."

ולא רק אני. כל החברים שלי אומרים אותו דבר. כולם רוצים לעבוד, אבל לא בעבודה הזאת. ולמה הוא לא משלם לנו?"

נראה שהנקודה הזאת מטרידה אותו במיוחד. "למה הוא לא נותן לנו כסף?"

על החיים במוסד מספר יצחק: "מעירים אותנו כשעוד חושך ומביאים אותנו לכאן, ואנחנו עובדים עד הערב. אחר כך אנחנו חוזרים, ומתרחצים, ואוכל לים תפוחי-אדמה עם בשר, והולכים לישון. "האוכל לא טוב, וגם אין מספיק סיגריות. מה שהוא נותן זה סיגריות רעות. למה אני לא יכול לקבל סיגריות שאני אוהב?"

יצחק הוא קבצן לשעבר, שהגיע למוסד, לדבריו, בעיקבות החלטתה של עיריית ירושלים לבער מרחובותיה את נגעי הקבצנות. יותר מכל, אוהב הוא לשיר. די לבקשו פעם אחת — והוא מתחיל לסלסל, בקולו הערב, מגנינה ערבית חסרת מלים, וכשהוא שר, עולה על פניו הבעה מעוררת רחמים, מוזגה של מאמץ ועצב עמוק.

פתאום הוא נחרד, ומפסיק. עיניו יוצות את מחוריהן, וקולו נחנק:

"רגע, רגע." הוא מגמגם מלים קטועות. "אני לא יכול לדבר. אני מפחד. אם הוא יבוא ויראה שאני לא עובד, הוא יוריד לי את הראש עם גרזן."

עבודת-

כפייה

יצחק אינו יודע, שאין כל סיבה שלא יקבל סיגריות טובות כמו שהוא אוהב, או אוכל מזין. הוא אינו יודע שמשדר הבריאות, בשיתוף עם משרד הסעד, משרד לם לקלמן רוזנבלאט כ-400 ל"י לחודש עבור כל חולה ושמחנהל מו"מ להעלאת התשלום.

הוא אינו יודע, שלו היה מביא את את טענותיו בפני בית-המשפט, היה השופט מקבל אותן.

הוא אינו יודע, שהרגשת הקיפוח ה"ממלאה אותו בגלל שאינו מקבל תשלום עבור עבודתו, היא גורמלית דווקא מאוד. הסביר פרופסור לפסיכולוגיה קלינית, מהידועים בארץ: "עיסוק בפני עצמו הוא לא בהכרח ריפוי, אלא בתנאי שהוא מגוון ונותן לחולה את ההרגשה שהוא מסוגל לעשות עבודה פוריה ולהגיע להישגים, שיאפשרו לו שוב להשתלב בעולם הבריאים. אם, כלומר, אם אין בזה תיסכול, אם אין בזה השפלה."

אם החולה עובד חינוך, יש סיכוי סביר שיראה את זה, ברמה החיצונית, כניצול המקומם אותו. ואילו ברמה הפנימית הוא לא יכול שלא לחוש שעבודתו בכל זאת לא שווה כלום.

בבתי-חולים ממשלתיים משלמים לחור לים עבור עבודתם, אלא אם הם מבקשים לעשות עבודות ללא תשלום כלפי חולים אחרים.

"שאלה אחרת היא האם בית-החולים נור תן אפשרות לחולים להתעסק בעבודה אחרת. במידה והוא מכריח אותם לעבוד בסוג עבודה זה, ואפילו זה נגד רצונם, הרי זאת פשוט עבודת כפייה."

כל השכנים

מזועזעים

מספרת אחת מדיריות הרחוב, שניחזה בעבר, במשך שנים, מוסד פרטי ילדים:

אני זוכרת את הפעם הראשונה שהבי

ספורט טוטו

12x21

השבוע עלה
מינימום פרס ראשון

500 אלף ל"י

(כולל העברה)

מינימום כלל הפרסים

800 אלף ל"י

עשה לך מנהג קבוע - מלא טוטו כל שבוע!

PHILCO
מודל אורזיניל
BENDIX

רק אצלנו

מונשיכים
במחירים
הישנים

הנחות גדולות!
סלון מרכזי

בית אל-על תל-אביב
רחוב בן-יהודה 32
טל. 58671, 58512
סניפים: חולון — סקולוב 51
באר-שבע — הרצל 17 בנין אונקו

מחלקה מיוחדת לעולים חדשים
Специальный отдел новых эмигрантов

העולם הזה, שבועון החדשות הישראלי • המערכת והפינהלה: תל-אביב, רחוב קרליבך 12, טלפון 260134 • תאריך: 136 • מען מברקי: עולמסר • הדפוס: החדש בע"מ • ת"א, רח' בן-אביגדור • הפצה: גד בע"מ • גלויות: צינקוגרפיה • כספי בע"מ • העורך הראשי: אורי אבנרי • המו"ל: העולם הזה בע"מ.